

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Медичний факультет
(назва факультету)

Кафедра педіатрії
(назва відділу)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової та педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
" 01 " 09 2024

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ КОМПОНЕНТИ

Медичний факультет, курс 6
Навчальна компонента - «ПЕДІАТРІЯ»

Затверджено:
Засідання кафедри педіатрії _____
Одеський національний медичний університет

Протокол № 1 від « 29 » _____ 08 _____ 2024 _____ р.

Завідувач кафедри _____ (Микола АРЯЄВ.)
(підпис) (Прізвище, ім'я)

2024 р

Перезатверджено:

Засідання кафедри педіатрії

Одеський національний медичний університет

Протокол № 1 від 26 08 2025 р.

Завідувач кафедри Микола АРЯЄВ

Методичні рекомендації до практичного заняття з навчальної дисципліни «Педіатрія» освітньо-професійної програми «Медицина» ОНМедУ кафедри педіатрії

Розробники: проф. Микола АРЯЄВ, доцент Віктор БІРЮКОВ, доцент Лариса КАПЛІНА, доцент Людмила СЕНЬКІВСЬКА, доцент Роман ПАПІНКО, доцент Максим ФЕДІН, доктор філософських наук Дарія КОЛОМІЄЦЬ, асистент Віра Коропець, асистент Любов БРАТКОВА

Примітка. У разі публікації методичних розробок як самостійної друкованої роботи вчена рада факультету надає рекомендацію до публікації за наявності двох рецензій, одна з яких зовнішня — від рецензента іншого закладу вищої освіти.

Практичні заняття.

Змістовий модуль №2 «Диференційна діагностика найбільш поширених захворювань органів дихання у дітей. Невідкладна допомога при основних невідкладних станах»

Практичне заняття №22-25

Тема 7. Кашель і лихоманка у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Практичне заняття №26-29

Тема 8. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми у дітей.

Практичне заняття №30-33

Тема 9. Диференційна діагностика спадкових, природжених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей.

Мета: Набуття здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійної компетентності в галузі педіатрії з пульмонологічного відділення.

Тема 7. Кашель і лихоманка у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Тема 8. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми у дітей.

Тема 9. Диференційна діагностика спадкових, природжених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей.

Основні поняття:

Тема 7. Кашель і лихоманка у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Кашель: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Основні види та причини кашлю. Диференційна діагностика захворювань, провідною ознакою яких є кашель. Лабораторно - інструментальні обстеження дітей з кашлем.

Диференційне застосування лікарських засобів при кашлі у дітей. Тактика ведення дітей раннього віку з кашлем за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Опанування комунікативних навичок при хронічному кашлі у дітей, тактика ведення дітей з хронічним кашлем.

Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії.

Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми, дані лабораторних та інструментальних досліджень при різних клінічних варіантах пневмонії та її ускладненнях у дітей. Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Встановлення попереднього діагнозу. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу пневмонії та її ускладненнях. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності в залежності від причини виникнення та ступеня тяжкості. Ведення пневмонії у дітей у контексті Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, опанування комунікативних навичок. Профілактика пневмонії та її ускладнень у дітей.

Лихоманка у дітей: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Причини та види лихоманки. Диференційна діагностика захворювань, які супроводжуються лихоманкою у дітей. Терапевтичні підходи до лихоманки в дитячому віці. Показання до призначення антипіретиків в педіатрії. Невідкладна допомога при фебрильних судомах. Ведення дітей раннього віку з лихоманкою за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку

Тема 8. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті у дітей. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті у дітей. Допомога дітям раннього віку з синдромом бронхіальної обструкції за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Особливості перебігу бронхіальної астми у дітей в залежності від ступеню тяжкості та рівня контролю. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей різного віку. Встановлення попереднього діагнозу. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу бронхообструктивного синдрому та його ускладненнях у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми. Профілактика бронхіальної астми та синдрому бронхіальної обструкції у дітей різного віку. Диспансерне спостереження. Спілкування з матір'ю дитини з метою визначення ймовірності розвитку бронхіальної астми у дитини.

Тема 9. Диференційна діагностика спадкових, природжених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми при спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи (муковісцидозі, ідіопатичному гемосидерозі легень, первинній циліарній дискінезії, синдромі Вільмса-Кемпбелла, бронхомалаяції, аплазії і гіпоплазії та інструментальних

досліджень при спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях. Диференційна діагностика спадкових та вроджених захворювань бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Тактика ведення хворого при спадкових та природжених захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Профілактика спадкових та природжених захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Диспансерне спостереження.

Диференційна діагностика хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Провідні клінічні симптоми та синдроми при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, у дітей. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, та їх ускладненнях. Диференційна діагностика хронічних, захворювань бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Опанування комунікативних навичок при хронічному кашлі у дітей, тактика ведення дітей з хронічним кашлем. Тактика ведення хворого при хронічних захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Профілактика хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Диспансерне спостереження.

Обладнання: дитячий манекен, пацієнт за темою уроку.

Тривалість кожного заняття 2 години

План

1. Організаційний момент (привітання, перевірка аудиторії, повідомлення теми, мета уроку, мотивація здобувачів вищої освіти до вивчення теми).

2. Контроль опорних знань:

Тема 7. Кашель і лихоманка у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Кашель: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Основні види та причини кашлю. Диференційна діагностика захворювань, провідною ознакою яких є кашель. Лабораторно - інструментальні обстеження дітей з кашлем.

Диференційне застосування лікарських засобів при кашлі у дітей. Тактика ведення дітей раннього віку з кашлем за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Опанування комунікативних навичок при хронічному кашлі у дітей, тактика ведення дітей з хронічним кашлем.

Диференційна діагностика пневмонії у дітей. Ускладнення пневмонії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми, дані лабораторних та інструментальних досліджень при різних клінічних варіантах пневмонії та її ускладненнях у дітей. Диференційна діагностика пневмонії у дітей.

Встановлення попереднього діагнозу. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу пневмонії та її ускладненнях. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності в залежності від причини виникнення та ступеня тяжкості. Ведення пневмонії у дітей у контексті Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, опанування комунікативних навичок. Профілактика пневмонії та її ускладнень у дітей.

Лихоманка у дітей: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Причини та види лихоманки. Диференційна діагностика захворювань, які супроводжуються лихоманкою у дітей. Терапевтичні підходи до лихоманки в дитячому віці. Показання до призначення антипіретиків в педіатрії. Невідкладна допомога при фебрильних судомах. Ведення дітей раннього віку з лихоманкою за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку

Тема 8. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті у дітей. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті у дітей. Допомога дітям раннього віку з синдромом бронхіальної обструкції за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Особливості перебігу бронхіальної астми у дітей в залежності від ступеню тяжкості та рівня контролю. Диференційна діагностика синдрому бронхіальної обструкції у дітей різного віку. Встановлення попереднього діагнозу. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу бронхообструктивного синдрому та його ускладненнях у дітей. Невідкладна допомога при важкому нападі бронхіальної астми. Профілактика бронхіальної астми та синдрому бронхіальної обструкції у дітей різного віку. Диспансерне спостереження. Спілкування з матір'ю дитини з метою визначення ймовірності розвитку бронхіальної астми у дитини.

Тема 9. Диференційна діагностика спадкових, природжених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей.

Провідні клінічні симптоми та синдроми при спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи (муковісцидозі, ідіопатичному гемосидерозі легень, первинній цилиарній дискінезії, синдромі Вільмса-Кемпбелла, бронхомаляції, аплазії і гіпоплазії та інструментальних досліджень при спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях. Диференційна діагностика спадкових та вроджених захворювань бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Тактика ведення хворого при спадкових та природжених захворюваннях

бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Профілактика спадкових та природжених захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Диспансерне спостереження.

Диференційна діагностика хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Провідні клінічні симптоми та синдроми при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, у дітей. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, та їх ускладненнях. Диференційна діагностика хронічних, захворювань бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Опанування комунікативних навичок при хронічному кашлі у дітей, тактика ведення дітей з хронічним кашлем. Тактика ведення хворого при хронічних захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей. Профілактика хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей. Диспансерне спостереження.

3. Формування професійних навичок (оволодіння навичками спілкування, диспансеризація, визначення схеми лікування, лабораторні дослідження тощо):

1. Опитування, збір скарг, даних анамнезу життя та хвороби, фізикальне обстеження хворих на пневмонію.
2. Надання невідкладної допомоги при гострій дихальній недостатності у дітей.
3. Опитування, збір скарг, даних анамнезу життя та хвороби, фізикальне обстеження хворих із синдромом бронхообструкції у дітей.
4. Надання невідкладної допомоги при тяжкому нападі бронхіальної астми у дітей.
5. Опитування, збір скарг, даних анамнезу життя та хвороби, фізикальне обстеження хворих на спадкові захворювання бронхолегеневої системи у дітей.
6. Опитування, збір скарг, даних анамнезу життя та хвороби, фізикальне обстеження хворих з вродженими захворюваннями бронхолегеневої системи у дітей.
7. Опитування, збір скарг, даних анамнезу життя та хвороби, фізикальне обстеження хворих на хронічні захворювання бронхолегеневої системи у дітей.
8. Оцінка даних лабораторних та інструментальних досліджень, необхідних для діагностики та диференційної діагностики пневмонії, синдрому бронхообструкції, спадкових, вроджених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи у дітей.
15. Розв'язування клінічних ситуаційних завдань, рольові ігри, відпрацювання навичок огляду хворого, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій, інструктаж та відпрацювання навичок на імітаційних манекенах, тренінгові вправи з діагностики найбільш поширених пульмонологічних захворювань у дітей.

4. Підсумок: тестування, структурований іспит.

5. Список рекомендованої літератури (основних, додаткових, електронних інформаційних ресурсів):

Основна

1. Клінічна педіатрія: навчальний посібник: у 2 т. Т. 2 / М. Л. Аряєв, Л. І. Сеньківська, Н. Г. Лотиш та ін. – Одеса : Олді+, 2025. – 222 с.
2. Неонатологія: підручник у 3 т. / Т. К. Знаменська, Ю.Г. Антипкін, М.Л. Аряєв та ін.; за ред. Т.К. Знаменської. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020, Т. 1. 407 с; Т. 2. 455 с.; Т 3. 379 с.
3. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани. / за ред. Аряєва М.Л., Котової Н.В. Одеса: ОНМедУ, 2017. 280 с.
4. Педіатрія: підручник у 2 т. / за ред. Аряєва М.Л., Котової Н.В. Т. 2. Захворювання дітей раннього віку. Пульмонологія. Алергологія. Кардіологія. Гастроентерологія. Нефрологія. ВІЛ-інфекція. Первинна медико-санітарна допомога, 2014. 312 с.
5. Педіатрія: навчальний посібник у 2 т. / за ред. М. Л. Аряєва, Н. В. Котової. Т.1. Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. Одеса: ОНМедУ, 2014. 155 с.
6. Нефрологія дитячого віку : навч. посіб. / Т. В. Стоєва, М. В. Федін, та інш.; за ред. Т. В. Стоєвої. – Одеса : Політехперіодика, 2018. – 181 с.
7. Пульмонологія дитячого віку: навч. посібник / Т. В Стоєва., Н. Л.Весілик, та інш.; за ред. Т. В. Стоєвої.— Одеса: Політехперіодика, 2020.— 222 с.: 59 іл., 88 табл.— (Серія «Путівник з педіатрії»).

Додаткова

1. Пневмонії у дітей, клінічна настанова, заснована на доказах. Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України, 2022
<https://www.dec.gov.ua/mtd/home>
2. Chang AB, Marchant JM Підхід до хронічного кашлю у дітей. - Огляд літератури: 18 листопада 2020 р.
3. https://www.uptodate.com/contents/approach-to-chronic-cough-in-children?search=chronic%20cough%20in%20children&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1
4. Діагностика та лікування бронхіальної астми у дітей віком до 5 років: Global Initiative for Asthma - GINA, огляд 2019.
5. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «бронхіальна астма у дітей», 2021.
6. Наказ МОЗ України №1158 від 26.06.2023 Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Бронхіоліти у дітей».
7. Наказ МОЗ України від 14.09.2021 р. № 1945 «Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку». Клінічна настанова, заснована на доказах. 2021.
8. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 18 липня 2024 року № 1259 СТАНДАРТ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВА РЕАНІМАЦІЯ У ДІТЕЙ (базові та розширені заходи)
9. Наказ МОЗ України від 15.07.2016 р. № 723 «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги муковісцидоз».
- 10.Наказ МОЗ України від 08.06.2015 р. № 327 «Уніфікований клінічний

протокол первинної медичної допомоги кашель у дітей віком від шести років».

11. Усенко Д.В. Ефективність високочастотної осциляції грудної стінки у дітей з позалікарняною пневмонією // *Фундаменталіс . scientiam* . 2018. Т.1. №19. Р. 29–33. Режим доступ : <http://fundamentalis-scientiam.com/>
12. Усенко Д.В., Шевченко І.М., Капліна Л.Є. Високочастотні режими коливань грудної стінки в лікуванні дітей, хворих на позалікарняну пневмонію // *Колоквіум-журнал №12(36), 2019 / Медичні науки*. 54 – 59. Режим доступ : <http://www.colloquium-journal.org/ru/>

Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.pediatrics.od.ua/>
2. <http://moz.gov.ua> – МОЗ України
3. www.ama-assn.org - Американська медична асоціація / American Medical Association
4. www.oapn.od.ua - ГО «Одеська асоціація педіатрів і неонатологів» ;
5. www.who.int - Всесвітня організація охорони здоров'я
6. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
7. <http://bma.org.uk> - Британська медична асоціація
8. www.gmc-uk.org - Генеральна медична рада (GMC)
9. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
10. https://www.who.int/workforcealliance/members_partners/member_list/ipa/en/ - Міжнародна педіатрична асоціація (ІРА)